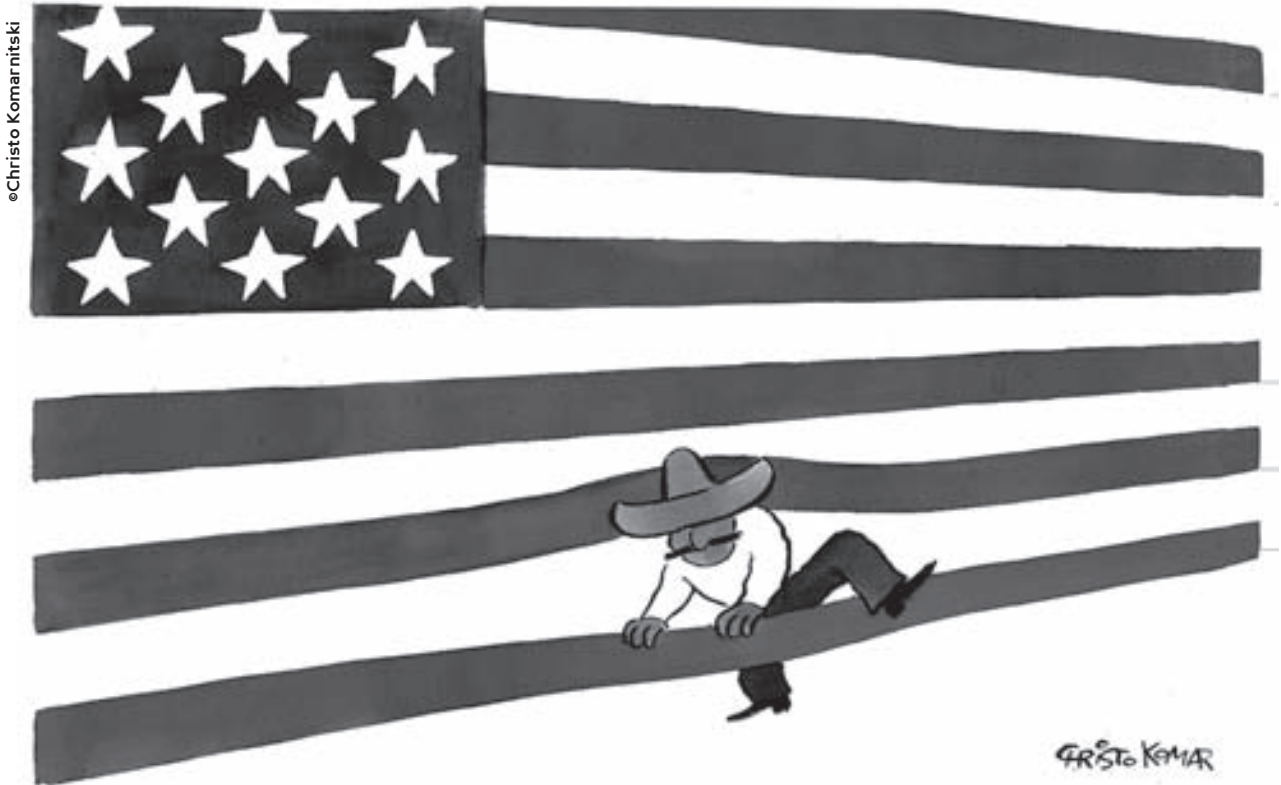

Demokratian tulo häivytti bulgarialaisen sarjakuvan

Christo Komarnitskin pilapiirros.

Kalle Hakkola

Itä-Eurooppalaisista sarjakuvista tunnetaan Suomessa lähinnä Stripburger-antologiat, ja tekijöistä muutama Ranskan kautta maailman tietoisuuteen nousut taiteilija. Bulgarialaiset sarjakuvat eli komiksit ovat kuitenkin jääneet tuntemattomiksi.

Bulgariassa, kuten muuallakin Itä-Euroopassa, oli kylmän sodan aikana kova tarve tuottaa omaa sarjakuvaa. Vaikka sarjakuvat tehtiin poliittisista syistä itse, vaikutteet niihin hankittiin lännestä. Italian Mikki Hiiri- eli Topolino-lehti oli voimakas innoittaja.

Ennen toista maailmansotaa Bulgariassa ilmestyi lukuisia, sarjakuvia-kin julkaisevia lasten aikakauslehtiä. Vuonna 1940 alkoi ilmestyä Tshuden

Svjat (Ihmeellinen maailma) –niminen, yksinomaan sarjakuvia julkaiseva lehti, jota toimitti Disney-sarjoihin mieltynyt Nikola Kotov. Bulgarialaisen sarjakuvan hedelmällisin kausi osui 1970-luvun lopulta 1980-luvun lopulle. Tänä aikana ilmestyi kaksi sarjakuvalehteä, Daga (Sateenkaari) ja Tshuden Svjat. Myös kommunistipuolueen nuorisjärjestön lehti Septemvriiche (Syyskuulainen) julkaisi sarjakuvia. Sarjakuvat olivat hyvä keino levittää poliittista sanomaa. Taiteellisessa mielessä mekittävin julkaisu oli Daga, joka kahdentoista elinvuotensa aikana tarjosi runsaasti mahdollisuuksia paikallisille taiteilijoille. Dagan taiteellisena johtajana toimi Georgi Gadelev. Lehti sisälsi ainoastaan kotimaista materiaalia.

Menestyksekkäin tuon ajan bulgarialaisista sarjakuvataiteilijoista oli Dagassa vaikuttanut Rumen Petkov, joka myö-

hemmin loi uraa lännessä. Hänestä tuli Cartoon Networksien tuottamien Cow and Chickenin, Johnny Bravon ja Dexter's Laboratoryn yksi käsikirjoittaja, storyboard-artisti ja animaatio-ohjaaja.

Näkymätön taide

Kun demokraattiset muutokset 1990-luvun alussa alkoivat, bulgarialainen sarjakuva katosi kirjakaupoista (myös kaikki kirjakaupat hävisivät ensimmäisinä sosialismin jälkeisinä vuosina) sekä kioskeista ja päätyi marginaaliin. Rautaesirippuajan käännessarjakuvien täydellinen puuttuminen johti siihen, että yhtäkkiä markkinoille ilmestyi valtava ulkomaisten klassikoiden tulva Disneystä Asterixiin.

Selittämättömäksi jää silti, miksi paikallinen sarjakuva katosi niin nopeasti.

Maya Bocheva ja muutama Daga-lehden kansikuva.

Politiikkaa ja piirroksia

Galleria Sarjakuvakeskuksessa esiteltiin lokakuussa 2008 bulgariaista sarjakuvaa ja poliittisia pilapiirroksia. Suomen sarjakuvaseuran yhdessä Suomi-Bulgaria-seuran kanssa järjestämässä näyttelyssä esiteltiin kolme erityyppistä taiteilijaa/taiteilijakaksikkoa.

Ikuinen kärpänen –sarjan maailma tuo mieleen Enki Bilalin työt, pysähtyneisyyden aika on vahvasti läsnä. Sarjan käsikirjoittaja Georgi Gospodinov on Bulgarian käännetyin nykykirjailija. Sarjakuva lienee saanut alkunsa kirjasta Luonnollinen romaani, jossa siellä täällä vilahtelee kärpänen. Sarjan piirtäjä Nikola Toromanov tunnetaan parhaiten lavastajana. Molemmat ovat tunnettuja omalla alallaan, mikä tekee Ikusesta kärpäsestä poikkeuksellisen projektin. Kumpikaan ei valitettavasti ole jatkanut sarjakuva-ilmäyksen parissa. Ikuisen kärpäsen alaotsikko on ”tragikomiksi”.

Uudempaa polvea näyttelyssä edustanut Maya Bocheva on monipuolinen sarjakuva- ja animaatiotaiteilija sekä kuvittaja. Hänen sarjakuvistaan tunnetaan parhaiten seikkaileva tyttö Wicky. Wickyn värikkäitä, iloittelevia ja lapsenomaisia seikkailuja on julkaistu mm. Daga-lehdessä. Bocheva on tehnyt sarjakuvien lisäksi paljon kuvituksia, animaatioita ja muita graafisia töitä. Mayan tyyliin voi käydä tutustumassa hänen nettisivuillaan <http://www.wickyhouse.com/>

Poliittinen pilapiirros on Itä-Euroopassa voimissaan. Christo Komarnitski on laajalevikkisen Sega-päivälähden pilapiirtäjä. Näyttelyssä oli esillä yli 20 tervästä oivaltavaa, voimakkaasti poliittista piirrosta. Komarnitskin pilapiirrookset ovat vahvasti kantaaottavia, eivätkä suinkaan aina hauskoja.

Lähteet:

BULGARIAN COMICS by Vladimir Nedialkov

<http://www.ljudmila.org/stripcore/burek2/bulgaria.htm>

Monet sarjakuvataiteilijoina toimineet joutuivat etsimään työmahdollisuuksia lännestä. Vain muutama taiteilija sai julkaistuksi teoksiaan Bulgariassa, pääasiassa kuvituksina eri aikakauslehdissä.

Daga-lehti herätettiin uudelleen henkiin vuonna 2003, mutta se jaksoi ilmestyä vain reilun vuoden verran. Uusi Daga ehti kuitenkin osoittaa, että uusia, aktiivisia sarjakuvantekijöitä löytyy maasta edelleen.

Ongelmallista bulgariolaiseen sarjakuvaan tutustumisen kannalta ovat kyrilliset aakkoset sekä bulgariolaisen heikko kielitaito. Edes tekijät itse eivät mainosta teoksiaan muilla kielillä, joten

niiden löytäminen on lähes mahdotonta.

Pieniä merkkejä uudesta noususta on havaittu viime vuosina. Bulgariolaisia tekijöitä löytyy muutamista kansainvälisistä antologioista, kuten Stripburgerin sivuilta. Myös manga on löytänyt tiensä Sofiaan ja sen myötä piirtämiskulttuuri on kasvussa. Vuonna 2006 ilmestyi ensimmäinen bulgariolaiselle kielelle käännetty manga Warcraft Manga Volume 1, jonka jälkeen manganimikkeitä on julkaistu tasaiseen tahtiin. Samoihin aikoihin perustettu nettisivusto Bulgarian Comics Community Forum on paikallinen versio kotimaisesta Kvaak.fi:stä.

Maya Bochevan Wicky.